

Sjangerskolen

4

TEMA

Tegneserier

Utvalgte bøker
og
formidlingstips

Velkommen til Sjangerskolen!

Sjangerskolen gir deg som bibliotekansatt verktøy for å formidle ulike sjangre på biblioteket. Her kombinerer vi digitale sjangerforedrag med formidlingstips fra bibliotekansatte. Foredragene finner du på bibliotekutvikling.no. Se under ressurser og nettkurs.

Denne brosjyren handler om tegneserier. Dette betraktes som en kunstart, og regnes egentlig ikke som en egen sjanger. Mediet har ikke alltid vært overøst med superlativer opp gjennom tidene. I dag finnes det imidlertid et stort utvalg av tegneserier med fantastisk kvalitet. Her får man en unik anledning til å nyte både ord og tegnekunst samtidig!

I denne utgaven møter du blant annet sjangerekseperter Øystein Runde som gir deg en innføring i tegneseriekunstens undersjangre. Vi har også samlet et knippe gode formidlingstips, og et utvalg av titler i de ulike undersjangrene.

Vi håper brosjyren og det digitale kurset vil bli en ressurs for deg når du skal formidle tegneserier på biblioteket!

Kjeller, mai 2021

Vennlig hilsen

Drifa Gudmundsdottir og Vanja Øyrås

Viken fylkesbibliotek

Innhold

Sjangerekspert: Øystein Runde	4-5
Realisme	6-7
Biografi og selvbiografi	8-9
Formidler: Berit Petersheim	10-11
Absurdisme og surrealisme	12-13
Sakprosa	14-15
Formidler: Marcus Patai	16-17
Manga	18-19
Historisk	20-21
Formidler: Ingrid Svennevig Hagen	22-23
Humor	24-25
Fransk-belgisk	26-27
Formidler: Melina Edvardsen	28-29
Fantasy	30-31
Superhelter	32-33

Drifa Gudmundsdottir og Vanja Øyrås Foto: Ingvil Skeie Ljones/Akershus fylkeskommune

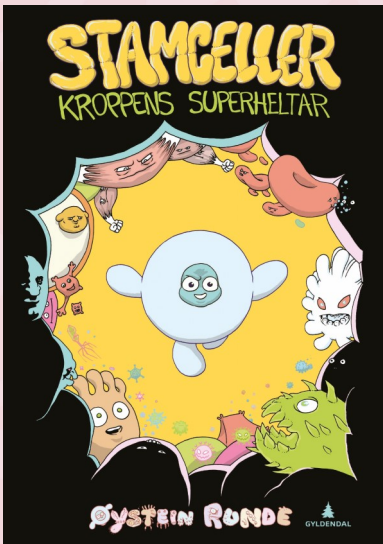
Sjangerekspert Øystein Runde

Øystein Runde er selv tegneserieskaper med lang merittliste, og burde derfor være rett person til å gi oss en innføring i dette landskapet. Han er blant annet mannen bak vikingserien Olav Sleggja, superheltparodien Bjartmann og serieromanen Margarin.

Tegneserieskaperen deler gjerne av sin kunnskap og entusiasme for tegneserier. Han forteller at tegneserier utgjør en egen kunstart med mange undersjanger som viser stort spenn i både tema og tegnestil.

Runde håper at de som kun forbinder tegneserier med Donald Duck vil våge å prøve noe nytt. Et tips kan være å starte med sin egen yndlingssjanger; den som liker historiske bøker kan prøve en historisk tegneserie. Liker du sakprosa? Prøv en sakprosategneserie. Uansett hvilken undersjanger du foretrekker vil du finne serier av svært god kvalitet!

Stamceller

Øystein Runde

– Stamceller gjør et fantastisk arbeid for oss mennesker! De kan nemlig forvandle seg til andre typer celler ved behov. Får du en rift i fingeren, sørger først blodplatene for at det blir dannet en skorpe. Men det virkelige reparasjonsarbeidet skjer når stamcellene ankommer og forvandler seg til for eksempel hudceller og hvite blodceller. Denne tegneserien forklarer på en lekende, humoristisk og spennende måte hvordan kroppen fungerer. Her gjøres forskning tilgjengelig for både barn, ungdom og voksne.

Gyldendal, 2017

56 sider

Moskva

Neverdahl & Runde

– Er Moskva et sted man drar på tegneseriefestival? Ja, i hvert fall når man blir invitert! Det blir tegneserieskaperne Ida og Øystein, og

de beskriver her reisen. Russiske guider følger dem på museer, inn i en politisk demonstrasjon, de får smake russisk mat og opplever vodka-gilde. Boka tar opp den politiske situasjonen, og Putin slipper ikke unna. Ida og Øystein har tegnet hver sine deler. Teksten er vekselvis på bokmål, nynorsk og engelsk.

Jippi, 2013

70 sider

Soga om Olav sleggja

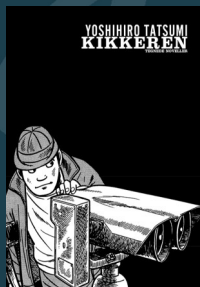
Øystein Runde

– Her går det i reale og ureale slåsskamper, avhuggede kroppsdeler og mye blod. Trellen

Olav Sleggja står i gjeld til kong Olav Tryggvason. Han må gjøre et siste oppdrag for kongen før han er fri: Han må drepe kongens halvbror. Sleggja har en plan, men han vet også at om planen lykkes, kan ikke kongen la ham leve. Dette er vikingtidens harde lover kombinert med beksvart humor. Passer for ungdom fra ca. 12 år.

Samlaget, 2009

148 sider

Kikkeren

Yoshihiro Tatsumi

– Gekiga utgjør et interessant alternativ til manga, og skildrer ofte sliterne nederst på rangstigen, skyggesidene av det vellykkede japanske samfunnet. *Kikkeren* inneholder

noveller der hver historie fokuserer på en fåmælt mann, vanligvis i en trist jobb uten store fremtidsutsikter, og med en dominerende kone. Passer for de som vil vite mer om Japan enn hva suksesshistoriene forteller.

Minuskel, 2012
202 sider

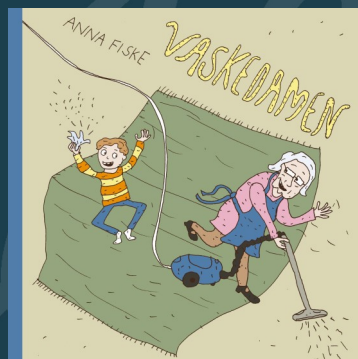
Min fars dagbok

Jiro Taniguchi

– Noen ganger kan begravelser være avklarende. Hovedpersonen Yoichi har ikke sett familien på mange år når han stiller i farsens begravelse. Oppveksten i Japan på 1950-tallet har vært trykket med foreldrenes skilsmisse og

fortielsen rundt den. I begravelsen faller enkelte brikker på plass. Detaljerte tegninger der årstall og historiske begivenheter skisseres gjør skildringene realistiske. Denne tegneserien kan være noe for dem som ønsker en rask innføring i japansk kultur og væremåte.

Minuskel, 2014
274 sider

Vaskedamen

AnnaFiske

– Lotten har knyttet seg til vaskedamen hjemme. Foreldrene er så fjerne, og kjærlighet og varme er fraværende. De første hvitveisene er det vaskedamen som viser Lotten. Til tross for sårhet har denne grafiske romanen både humor og glede. Den ble vurdert som en av årets beste tegneserier i 2015. Voksne anbefales å lese den først i enerom hvis de vil unngå å gråte foran barn.

No Comprendo Press, 2015
73 sider

Biografi og selvbiografi

Det finnes ulike typer biografier. Selvbiografiske tegneserier er en av dem. Andre biografier handler om kjente mennesker, og forfatteren har drevet nøye research og kan dokumentere innholdet. En annen type biografi er der forfatteren har tatt seg store dikteriske friheter.

Levd liv vil alltid kunne fascinere, enten serieskaperne skildrer historien til egne forfedre, store personligheter fra historien eller sin egen ungdomstid.

Maus : en overlevendes fortelling

Art Spiegelman

—

Hvordan beskrive andre verdenskrigs grusomheter i en tegneserieroman? Art Spiegelman løste det med å tegne menneskene som dyr, der jødene er mus og tyskerne er katter. Arts far overlevde så vidt Auschwitz. Art har vokst opp med en far preget av traumer og de hadde et vanskelig far/sønn-forhold. Dette er en velskrevet og personlig fortelling om krigens grusomheter og langtidsvirkninger. Forfatteren vant Pulitzerprisen for Maus, og boka er oversatt til både nynorsk og bokmål.

Minuskel, 2020
295 sider

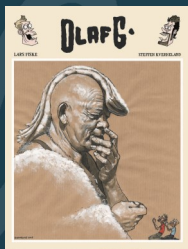

Bergen

Anja Dahle Øverbye

—
Det kan være tøft å flytte hjemmefra for å studere i en fremmed by. Hovedpersonen her er førsteårsstudent i Bergen. Hun erkjenner at hun bruker litt for mye tid på pub, og litt for lite tid på universitetet. Trøbbel med kjærligheten, ensomhet og selvskading blir utfordringer. Dette er bergens-blues i tegneserieform. De poetiske sort-hvitt-illustrasjonene i blyantstrek gjengir hovedpersonens indre stemning.

Jippi, 2018
140 sider

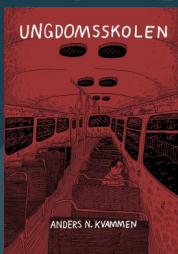

Olaf G.

Steffen Kverneland og Lars Fiske

—
Hvem var Olaf Gulbrandsen? Om du ikke er sikker; la deg her opplyse og underholde av beretninger om en levemann fra tidlig 1900-tall. Olaf G. var en av Norges beste tegnere, med spesielt blikk for komikk og satire. Han ble headhunted til Tyskland der han gjorde stor suksess. Kverneland og Fiske har prøvd å gå i hovedpersonens fotspor, via kneipebesøk, rikelig med svinekjøtt, øl og dram. Reisen blir formidlet gjennom kvalitetstegninger og rølpejournalistikk.

No Comprendo Press, 2004
184 sider

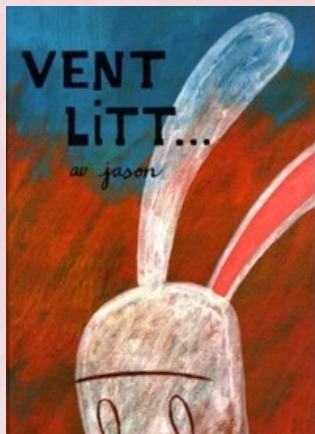

Ungdomsskolen

Anders Kvammen

—
Fuck school! Et slikt utsagn blir fort sjargong når det kommer fra de toneangivende på skolen. Utsagnet kan være dekkende for de mindre tøffe også. Aksel er en følsom og usikker gutt som sliter med å finne sin plass. Det gjør vondt å lese partier der Aksel blir utsatt for skolens plageånd. De enkle tegningene i svart-hvitt understreker tristheten, men fortellingen har likevel håp, for Aksel kommer seg gjennom vanskelighetene. Brageprisvinner.

No Comprendo Press, 2016
128 sider

Vent litt

Jason

—

Jason er forkortelse for John Arne Sæterøy, et navn å merke seg. Han utnytter mediet til det fulle. *Vent litt* er et godt sted å starte for de som ikke kjenner Jason. Hovedpersonene er dyrefigurer, og dette skaper både nærhet og distanse. Temaet er vond oppvekst, og det kan oppleves sårt å lese underveis. Utviklingen er dramatisk. Mye skjer mellom rutene, leseren utfordres og må tenke selv. Dette er en tegneserie som passer for de fleste, og som gir leseren mye tilbake.

Bladkompaniet, 2002
68 sider

Kvinner i kamp

Marta Breen, Jenny Jordahl

—

Dette er en engasjerende gjennomgang av 150 års kamp for frihet, likhet og søsterskap.

Her kan du lese om kvinnebevegelsens mange dramatiske kamper. Marta Breen og Jenny Jordahl har etablert et godt samarbeid gjennom flere bøker. Dette er smart historiefortelling med humoristisk brodd.

Cappelen Damm, 2018
119 sider

En frivillig død

Steffen Kverneland

—

En tegneserie om selvmord er sterk kost. Bak fasaden slet forfatterens far med angst og depresjoner, og tok sitt liv da

Steffen var 18 år. Hvorfor? En søken etter svar går via en vev av lyse og mørke minner, gjetninger og antakelser. Familiens hverdagsliv med hjem, hygge og bil er kulisser i disse briljante tegningene, med ruter vekselvis i farger og sort-hvitt. En frivillig død passer for et modent publikum, selv om boken vant Kulturdepartementets pris for barne- og ungdomslitteratur i 2019.

No Comprendo Press, 2018
112 sider

Formidlingstips fra Berit Petersheim

Tegneserier er i vinden som aldri før. Det er det mediet som øker mest i utlån nest etter e-bøker. Grunnen til det er at tilbudet er større enn noen gang, at folk vet mer om hva som finnes, og dessuten at det kommer veldig mye bra til barn og ungdom som er ivrige lånere.

Tegneserier er et takknemlig medium å formidle. Det visuelle gjør det lett tilgjengelig. Et tips til formidling er selvsagt arrangementer med tegneserier i fokus. Da kan man alliere seg med andre, for eksempel forlag, organisasjoner eller enkeltpersoner med mye engasjement.

Vi har siden 2007 arrangert den etter hvert internasjonale tegneseriefestivalen Oslo Comics Expo. Den har blitt stor, og vi har ofte celebrert besøk fra utlandet. Det mest spesielle arrangementet vi har hatt, er en teaterforestilling; en tegneserieadaptasjon av selveste Peer Gynt. Tegne-serien var projisert på lerret i bakgrunnen. En person leste og deklamerte teksten, og samplede lyder utgjorde en bakgrunn. Det ble helt magisk!

Drømmen er at tegneseriefestivalen skal nå et bredt publikum. Det er fint å ha arrangementer for ildsjeler, men vi ønsker også sterkt at det brede og mer generelt kulturinteresserte publikum finner veien til festivalen. Det har både tegneseriene og publikum fortjent.

Sist vil jeg bare minne om at bibliotekarere alltid bør huske på tegneserier når folk skal ha litteratur om bestemte emner. Det finnes så mye bra og spennende.

Om meg:

Jobber på Serieteket på Deichman Grünerløkka.

Hva slags tegneserier liker du best?

Serier som har handling i flere lag. Da må jeg lese flere ganger for å forstå. Det er både spennende og utfordrende.

Hvis du skulle trekke fram en spesiell tittel?

Det må bli *Vent litt* av Jason. Den har internasjonalt format, og den passer for alle. Det er en sår oppvekstroman med en dramatisk utvikling. Bruken av dyrefigurer skaper både nærhet og distanse. Mye skjer mellom rutene. Jeg vil også anbefale *Kvinner i kamp* av Marta Breen og Jenny Jordahl samt *En frivillig død* av Steffen Kverneland. Den siste er et godt eksempel på at alvor et virkelig har funnet veien inn i sjangeren. Selvmord er et vanskelig tema, her blir det behandlet på en god måte.

Absurdisme og surrealisme

Absurd og surrealistisk litteratur er ikke alltid lett tilgjengelig. Velger man en surrealistisk tegneserie derimot, kan det være enklere å få med seg innholdet fordi illustrasjonene vil angi atmosfære, tempo, intensitet, og hovedpersonenes sinnstemninger. Serieskaperens ofte viltre krumspring i strek og snakkebobler kan føre selv den mest nøkterne leser inn i en absurd verden der alt kan skje.

Dongery klikker Sigmund Løvåsen

Flu Hartberg, Kristoffer Hartberg, Bendik Kaltenborn

Norske aviser har mange rare overskrifter. Dette kan det bli artige tegneserier av. Fra 2016 har Bendik Kaltenborn, Flu Hartberg og Kristoffer Kjølborg produsert ensidere for Dagbladet som nå er samlet i denne utgivelsen. Tegneserieskaperne henter overskrifter fra dagspressen som blir utgangspunktet for deres egen fantasihistorie. Her er harselas, lekenhet og morsomheter i massevis basert på nyheter og dagligliv. Dette kan glede folk som ønsker et nytt blikk på nyhetsstoff, yngre lesere og de som tør prøve noe nytt.

No Comprendo Press, 2018
112 sider

En som het

Kristoffer Kjølborg

— Kan tittelen indikere er skråblikk på fenomenet ensomhet? Tja, vi møter blant annet en ensom, eldre person som betrakter verden via TV-skjermen, vinduet og minner. Men her skjer det også mye underlig. Vi møter et par som tilbringer ferien i en kaffekopp, og en annen som får psykose etter å ha spist spaghetti. Utgivelsen oppleves dynamisk selv om arbeidene er laget over mange år. Dette er tegneserien for de som vil ha fantasien utfordret, og som er åpne for litt surrealisme.

No Comprendo Press, 2017
174 sider

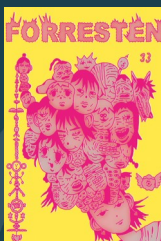
Tegneserier

Tim Ng Tvedt

— Dette er noe så sjeldent som en tegneserie inspirert av lyrikk og skjønnlitterære virkemidler. Forfatteren leker seg, og leseren må være villig til å leke med. Plutselig kan humor

løse det hele. For eksempel gjelder det en sekvens hvor en burgerbestilling utarter til en samtale om hvem som skal legge på telefonrøret først. Komikken overrasker og toppes av gebrokkne uttale og en tegning av en gammel-dags telefon i fritt fall. Boka passer for lesere som tolererer en viss motstand og som har lyst til å teste ut sjangeren tegneserielyrikk.

Jippi, 2018
60 sider

Forresten

Red. Erik Falk

— Hvordan står det egentlig til med norske tegneserier?

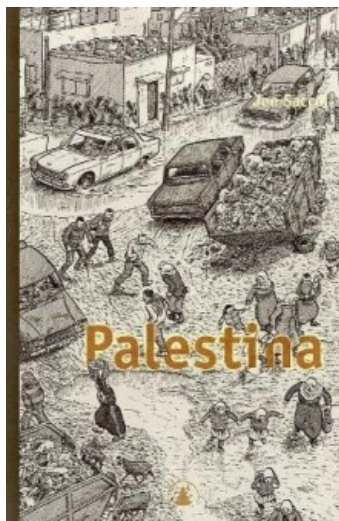
Jippi forlag har med utgivelsen «Forresten» i mange år presentert en årlig tilstandsrapport. Dette er antologier med kjente og mindre kjente serieskapere. I strek og tekst blandes det humoristiske med det svarte og dystre, og det virkelighetsnære med det surrealistiske. Jippi ga ut 33 hefter fra 1997 til 2020 da forlaget bestemte seg for å stoppe videre utgivelser. Dette beklages av mange, heftene har lenge betydd mye for utøvere og lesere.

Jippi, 2013– 2019

Sakprosa

Det geniale med tegneserier i sjangeren sakprosa er blant annet at tegningene kan gi oss detaljer og elementer som ikke alltid er like lett å få med seg i ren tekst. Det kan for eksempel være klesmote, bilmote, gatebilder, eller detaljer i eksteriør og interiør fra en annen tid. Eller det kan være naturbeskrivelser på mikro- og makronivå. Det finnes gode eksempler på at en tegneserie kan fungere fint som innfallsport til krevende teoretiske temaer.

Palestina

Joe Sacco

—

Konflikten mellom Israel og Palestina har vi hørt mye om, men kanskje ikke i tegneserieform? Tidlig på 90-tallet, under den første intifadaen mot den israelske okkupasjonen, tilbrakte forfatteren to måneder på Vestbredden og på Gazastripen. Det resulterte i en dokumentarisk tegneserie der forfatteren formidler omgivelsene og historiene til de menneskene han møter, både israelske soldater, palestinske flyktninger og Midtøstens barn. Tegneserien passer for alle som ønsker en lett tilgjengelig bakgrunn for denne langvarige konflikten.

Gyldendal, 2006
285 sider

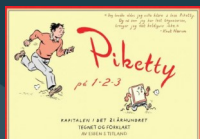
Opptegnelser fra Jerusalem

Guy Delisle

Denne reisebeskrivelsen gir oss følelsen av å se en film med stemning, farger, lyder

og lys. Vi kommer rett inn i Jerusalem, kjent for sine ulike religioner, trafikkorker, pilegrimsreiser og politikk. Konfliktsonen har også en hverdagsside som ikke er sort-hvitt. For eksempel handler muslimer gjerne i de jødiske boplassenes vestlige supermarkeder, som de selv mener de må boikotte. Fransk-kanadiske Delisle er verdensberømt for sine reisebeskrivelser i tegneserieformat, ennå uoppdaget for mange reiseglade.

Ascehoug, 2013
333 sider

Piketty på 1-2-3

Esben S. Titland

Drømmer du om å kunne delta med autoritet i

diskusjoner om økonomi, individ og muligheter? Den franske professoren Thomas Piketty født 1971 skrev i 2013 en murstein om kapitalen i det 21. århundre. Hva er bakgrunnen for fordelingen av økonomisk kapital i vår tid? I følge Piketty har personer fra familier som har hatt penger i flere generasjoner en stor fordel. Titland har overført Pikettys teorier til en underholdende tegneserie, som på en lettfattelig måte forteller om vår nære økonomiske og sosiale historie.

Manifest 2014
25 sider

Grønne greier : om natur og miljø og sånt

Ole Mathismoen, Jenny Jordahl

For barn som liker å gå på jakt etter småkryp kan denne tegneserien passe. Den har blitt til gjennom et samarbeid mellom journalist Ole Mathismoen og tegneren Jenny Jordahl. Dette er en faktabok, og en bruksbok til nytte, inspirasjon og underholdning. Visste du for eksempel at ozonlaget er i ferd med å repareres? *Grønne greier* passer for de mellom 8 og 12 år.

Ena, 2018
159 sider

Superman : American Alien

Max Landis

—

Superman ble lansert i USA i 1938 og ble raskt en suksess. Forlaget har opp gjennom årene "pusset opp" heltens egenskaper for å passe ulike tiårs gjeldende normer. På den måten har popularitet og aktualitet vedvart. Superman har dessuten samarbeidet med andre kjente superhelter som Batman og Wonder Woman. Disse superheltenes samarbeid innenfor et felles univers har gjensidig forsterket hverandres popularitet. American Alien representerer den foreløpig siste fornyelsen av Superman som her framstår med ny tidsriktig sjarm. Forlaget har brukt de beste tegnere og forfattere, slik at kvaliteten kan tilfredsstille både eldre og yngre lesere.

DC, 2017

224 sider

Batman : the Long Halloween

Jeph Loeb, Tim Sale

—

En mystisk morder kalt Holiday dreper regelmessig en gang i måneden,

alltid på en søndag. Batman, som lenge har vært lovens forkjemper mot kriminalitet, tar saken. Utfordringen blir å avsløre hvem Holiday er før et nytt drap skjer. Et spennende kappløp mot tiden begynner. Dette er en fortsettelse av *Batman Year One* der Batmans oppgaver vokser i omfang og betydning. Han har nå tatt skrittet fra "bare" å stoppe småkriminelle til å bekjempe langt sterkere krefter innen organisert kriminalitet.

DC Comics, 2011
384 sider

Batman : the Dark Knight Returns

Frank Miller,
David Massucchelli

—

Denne tegnserieromanen regnes som noe av

det ypperste som er laget av superheltserier fra 1980-årene. Her møter vi den middelaldrende Bruce Wayne, alias Batman. Han har vært pensjonist i 10 år og framstår som litt desillusjonert og ferdig. Men utfordringer dukker opp, og Batman kalles tilbake til sin gjerning som kriminalitetens forkjemper. Nye spennende oppdrag kan starte. Serien ble opprinnelig utgitt som en fire hefters miniserie i 1986, og ble på norsk kalt Nattens ridder.

DC Comics, 1996
215 sider

Formidlingstips fra Marcus Patai

Tegneserier ligger nært film i uttrykk, og mange filmer er basert på tegneserier. Dette kan vi utnytte når vi formidler. Og husk at barn og unge trenger alle de flotte heltene som tegneserier kan by på!

De fleste kommuner har en kino. At mange filmer er basert på tegneserier, kan bli god markedsføring for både kino og bibliotek. Biblioteket kan stille ut tegneserien når kinoen viser filmen. Selv har jeg gode erfaringer med å spørre om å overta plakater fra kinoen. Disse plakatenes profesjonelt utarbeidet og blir fine blikkfang i biblioteket. Ved premierer kan man samarbeide om å arrangere tegnekonkurranse. Premier kan være billetter til filmpremieren.

Andre gode samarbeidspartnere i lokalmiljøet kan være butikker, både bokhandlere og bruktbutikker, som ofte har kunnskapsrike og ivrige entusiaster. I Porsgrunn har vi to butikker som vi har samarbeidet med.

Ta ellers gjerne utgangspunkt i at mange barn og unge liker heltefortellinger. Her har tegneserier mye å by på. I tillegg til kjente serier som Fantomet, Batman og Superman, har det også dukket opp kvinnelige superhelter og superhelter med mørk hudfarge. Det finnes mange der ute som trenger disse nye heltene!

Om meg:

Jobber ved Porsgrunn bibliotek som konsulent og tegneserieforkjemper.

Hva fikk deg interessert i tegneserier?

Det begynte med film. Da jeg var barn, fikk jeg se en forkortet versjon av Batman. Det var magisk, og jeg ble hekta. Etter hvert begynte jeg å samle Fantomet- og Donaldhefter. Interessen tok helt av da jeg senere kom til USA og kunne hamstre serier i store butikker.

Hva er din favoritt?

The Dark Night av Frank Miller. Her møter vi Batman; eldre, pensjonert og bitter. En dag blir han nødt til å være Batman igjen. Passer for voksne.

Et tips til de som ikke har lest så mye tegneserier?

En klassisk krim; The Long Halloween, som er en introduksjon til Batman. Superman - American Alien er også et godt alternativ. Den handler om Supermans oppvekst, med den viktige episoden da han første gang merker at han kan fly.

Manga

Manga er det japanske ordet for tegneserier, men i Vesten brukes ordet som et synonym på *japanske tegneserier*. Sjangeren kjennetegnes ofte av en særegen tegnestil med et overdrevet uttrykk med store øyne, strittende hår og enkel skyggelegging, og tegningen har ofte sterke følelsesuttrykk. Det finnes imidlertid mange eksempler på en mer realistisk strek. Manga har et bredt spekter av tematikk og under-sjangre.

Lone Wolf and Cub

Goseki Kojima

Velkommen til Japans tradisjonelle fortellings-univers med samuraier og harakiri! Her møter vi Ogami Ittō (Lone Wolf) og sønnen Daigoro (cub). Ogami har vært en mann med makt og anseelse, men har falt i unåde. Hustruen og hennes tjenere er drept, bare den nyfødte sønnen Daigoro lever. På ettårsdagen får han valget mellom en ball og et sverd. Velger han ballen, må han drepes, velger han sverdet får han leve. Han velger sverdet, og en spennende og brutal livsvei starter for far og sønn. Dette er japansk manga med skjønnhet, grusomhet og fortellerkraft.

Dark Horse, 2000
296 sider

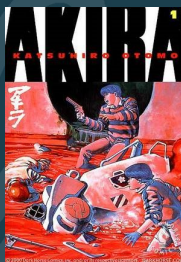

Oishinbo

Tetsu Kariya, Akira Hanasaki

En avis ønsker å kåre den ultimate menyen. Journalisten Yamaoka Shiro får oppdraget med å jakte på dette måltidet sammen med en kollega. Slik begynner det som kan kalles sagaen om det japanske kjøkken. I serien tar man heftevis for seg nytelser som sashimi, sake, fisk, grønnsaker, risretter, udon-nudler, og izakaya (pubmat). Dette kan være digg for alle som liker japansk mat eller tegneserier eller begge deler.

Viz Media, 2009 - 2010

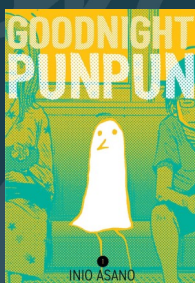

Akira

Katsuhiro Otomo

Dette er Cyberpunk der handlingen foregår i et post-apokalyptisk Tokyo et stykke fram i tid. Her møter vi blant annet en motorsykkelgjengleder, en revolusjonær, en militær, samt en barndomsvenn i mental ubalanse som bruker sine telepatiske evner litt ukritisk. Gjennom serien setter forfatteren søkelys på korrupsjon, sosial isolasjon og politisk kaos.

Dark Horse, 2000
364 sider

Goodnight Punpun

Inio Asano

Punpun Punyama er en gjennomsnittsgutt i en gjennomsnittsbys. Han drømmer om Nobelprisen, om å redde verden, om å få seg kjæreste og kanskje få kloa i litt porno.

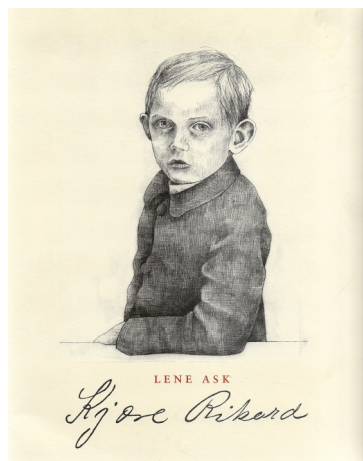
Dessverre er virkeligheten ikke så lys. Foreldrene skal skilles, far er på vei i fengsel og mor skal på sykehus. Punpun må flytte til en onkel som heller ikke har gjort suksess i livet. Dette er japansk manga som henvender seg til voksne.

Viz Media, 2016 - 2017

Historisk

Serieskapere blir noen ganger sett på som nerdete, og den egenskapen kan de ta helt ut innenfor den historiske sjangeren. Her er det lov å grave seg ned i den minste detalj. Det å skape en historisk serie er et ganske intenst arbeid. For leseren blir oppgaven med å tilegne seg historiekunnskaper desto lettere og morsommere.

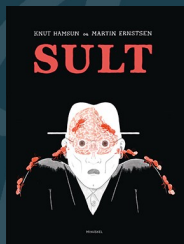

Kjære Rikard

Lene Ask

Forfatteren forteller gjennom autentiske brev om prisen som misjonærbarna betalte for foreldrenes kall. Rikards mor er død, og han er sammen med søsteren etterlatt på barneheim i Norge mot slutten av 1800-tallet. Faren har reist til Madagaskar som misjonær. Barna venter i 10 år på at han skal komme hjem! Tegningene er vakre og usedvanlig uttrykksfulle. Her møter leseren barneøyne som borer seg inn. Dette er viktig historie om et syn på barn som forhåpentlig er avleggs.

No Comprendo Press, 2014
80 sider

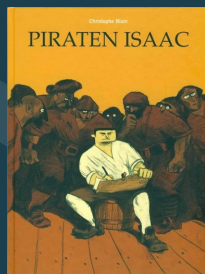
Sult

Martin Ernstsen,
Knut Hamsun

—
Det kryper termitter inn i ører, og det tyter pølser ut av øyne. Når handlingen beveger seg på det realistiske plan, gjengir illustrasjonene et

fint tidsbilde fra 1800-tallets Kristiania. Her kommer en av Norges mest berømte romaner overført til tegneserieformat, spennende å gjenoppleve for de som allerede har lest Sult. For de som ikke har lest Hamsuns Sult, er klassikeren her tilgjengelig; suggererende og full av galskap som før, likevel ny.

Minuskel, 2019
214 sider

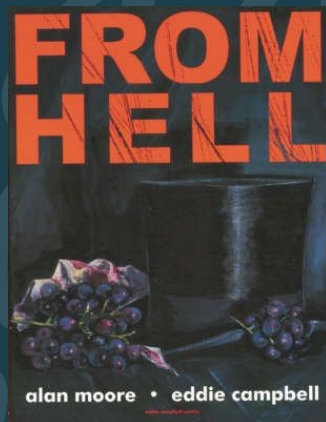
Piraten Isaac

Christophe Blain

—
Hvordan forevige man steder og personer før fotografiapparatet ble oppfunnet? Svaret er: Man engasjerte en maler. Isaac er en ung og loven- de maler i Paris på 1700- tallet. Han vil gjerne gifte

seg, men har ikke råd. Han får hyre på en båt, og regner med berømmelse og gode inntekter som marinmaler. Det viser seg snart at kapteinen har en skjult agenda, og en litt for spennende reise begynner. Passer for ungdom og voksne.

Egmont, 2009
144 sider

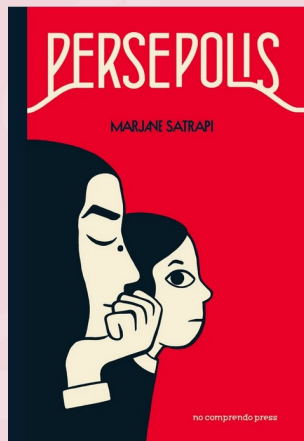

From Hell

Alan More, Eddie Campbell

—
Skrekk og gru! *From hell* innfrir alle krav om du ønsker klassisk horror. Jack the Ripper drepte minst 5 prostituerte i Londons slumstrøk under Victoriatiden. Saken har aldri blitt løst, men ulike konspirasjonsteorier har versert - noen med forgreninger inn i kongehuset. Forfatteren nøster i historien på sin måte ved å kombinere faktabasert etterforskning med kreative spekulasjoner. Dette er et mesterverk som gjennom tidsriktige London-bilder fører leseren rett inn i en virkelighet full av uhygge og skrekk.

Knockabout, 2006
572 sider

Persepolis

Marjane Satrapi

Denne selvbiografiske tegneserieromanen tar oss med til Iran, til etter at sjahen ble kastet under den muslimske revolusjonen. Foreldrene til Marjane er intellektuelle og kommunister. Det er en stor kontrast mellom dagliglivet i hjemmet, og det offentlige livet der man må gå på akkord med sin individualitet. Dette er en klok og god historie om identitet og oppvekst i et land preget av krig og undertrykkelse. Marjane Satrapi har vunnet flere priser for Persepolis.

No Comprendo Press, 2005

344 sider

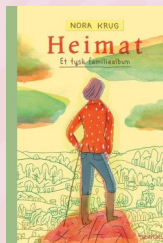
Mitt liv som tegning

Lars Fiske

Dette er selvbiografisk bok som tar utgangspunkt i 27 skissebøker som Lars Fiske førte mellom 1987 og 2009.

Her er vi innom fylleslag, ferieturer, faenskap og familieliv – alt er med! Boka har to ulike tegne-nivåer, hvor vi ser både raske skisser av dagligdags hendelser og den stramme, modernistiske streken som vi ellers kjenner fra Fiske. De ulike nivåene er i dialog med hverandre og åpner for både tegnefaglige så vel som eksistensielle refleksjoner.

No Comprendo, 2020
109 sider

Heimat

Nora Krug

En gripende og original bok hvor Nora Krug utforsker sin tyske familiehistorie. Mange år etter at hun hadde forlatt Tyskland for å bo i USA, startet

ønsket om å forstå mer av fortiden. Hva gjorde hennes familie under krigen? I *Heimat* deler hun sin reise tilbake til Tyskland og konfrontasjon med fortiden. Hun viser hvordan vi som individer lar oss prege av valgene til generasjonene før oss. Reisen er rikt illustrert med en blanding av tegneserie, utklippbok og memoarer.

Spartacus, 2019
288 sider

Formidlingstips fra Ingrid Svennevig Hagen

Tegneserier passer utmerket i videregående skole. Sjangeren kan brukes i alle fag, og på tvers av fagene.

Da jeg skulle bygge opp skolebiblioteket ved Sandvika vgs., innså jeg at jeg trengte noe som kunne løse opp det litt teoretiske preget som bøker lett kan gi. Valget falt på tegneserier. Jeg kontaktet Tronsmo bokhandel og fikk god hjelp til innkjøp. Jeg var ingen spesiell fan av tegneserier da, men av nysgjerrighet begynte jeg å lese, og kom over *Persepolis* av Marjane Satrapi. Jeg ble frelst på flekken!

På Elvebakken har jeg erfart at tegneserier er et godt verktøy ved tverrfaglig jobbing. Jeg inviterte til Bok og brødskiye i lunsjen og fikk med meg Terje Thorsen fra Tronsmo. Vi samtalte fra scenen i skolebiblioteket om tegneserier. På forhånd hadde elevene fra interiør- og utstillingsklassen fått i oppdrag å lage utstilling, samt pynte scenen. Arrangementet ble veldig vellykket, og elevene ble bevisstgjort på tegneserier både gjennom påfyll av kunnskaper, aktivt forarbeid og ved å lytte til samtalen fra scenen.

Tegneserier er et supert alternativ når elever skal lære om sammensatte tekster, eller når de skal lese et verk på engelsk for første gang. Dessuten er mediet uovertruffen for de elevene som foretrekker bildeformat i stedet for tekstformat.

Om meg:

Bibliotekar ved Elvebakken videregående skole.

Hvilken tegneserie er din favoritt?

Sult av Martin Ernstsen. Den overfører en kjent klassiker til et nytt format på en kreativ måte. Ernstsen klarer å skildre både indre og ytre opplevelser hos en person samtidig, nettopp ved hjelp av sjangerens egenart; kombinasjonen av tekst og bilde.

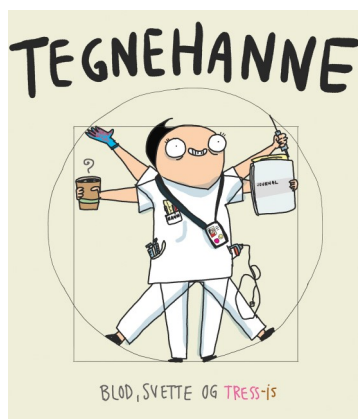
Hvilken tegneserie vil du anbefale de som ikke kjenner så godt til tegneserieformatet?

Maus av Art Spiegelman viser at tegneserier er mer enn Donald Duck og julehefter. *Maus* handler om holocaust. Forfatterens foreldre overlevde Auschwitz, og gjennom samtaler mellom far en og sønnen avdekker hendelsene. Denne kan selvsagt også meget godt brukes i historieundervisningen om andre verdenskrig.

Humor

Humor har alltid vært viktig i tegneserier, og i USA bruker de som kjent betegnelsen *Comics*. Tradisjonelt finnes det en hel haug humorserier; *Donald Duck* og *Tommy og Tigern* er kjente og kjære eksempler. Humorsjangeren har de siste årene blitt fornyet, og ofte benyttes en svært naivistisk strek. Norge har mange sterke serieskapere innenfor denne trenden.

Tegnehanne 3 : Blod, svette og tress-is

Hanne Sigbjørnsen

Tegnehanne er utdannet sykepleier, og i denne serien gir hun oss innblikk i livet i hvitt. Hun inviterer oss inn i turnuserfaringer, meninger, sorger og drømmer. I en slik pakke må det nødvendigvis også ligge noen pinlige opplevelser som i etterkant kan bli god underholdning. I Norge finnes det om lag 150 000 sykepleiere, og mange av dem vil nok humre gjenkjennende til Tegnehannes beskrivelser. For resten av oss er det underholdende å titte inn i et miljø vi antakelig vil få oppleve før eller siden.

Egmont, 2017

176 sider

Gele

Ida Neverdahl

—
Neverdahl slo gjennom allerede som tenåring, og hun har vunnet flere priser. Denne boka samler stripene om den tøysete jenta Lulu og

hennes eventyr med enhjørninger, oste-pop, fascisme og magi. Illustrasjonene er relativt surrealistiske, holdt i en naivistisk og mangainspirert stil med mye bruk av sukkerspinn og rosa. Til tross for slike barnlige ingredienser er målgruppen et voksent publikum.

Kick Ass Comics/Minuskel, 2016

151 sider

You're All Just Jealous of My Jetpack

Tom Gauld

—
Forfatteren henter inspirasjon både fra tradisjonell litteratur og science fiction. Han har gjennom mange år tegnet striper for the Guardian i ukentlige lørdagsutgaver. Gauld serverer gjennomgående observasjoner av menneskelig atferd og finurlige forestillinger om fremtiden. Hans kresne stiliserte strek virker enkel, men har timing og presisjon. Humoren er en blanding av mørk og tørr. Dette er en tegneserie med et høyt nivå for kresne lesere.

Drawn and Quaterly, 2013

160 sider

Amerikas ondaste far

Pontus Lundkvist

—
Bli med inn i den svenske tegneserieskaperen Pontus Lundkvists absurde univers hvor det blant annet diskuteres om man kan utbasunere sin generelle frustrasjon i en katalog for katteutstyr, eller om det er smart å sette et nyfødt barn i billettø til Springsteen-konserter. Dette er en samling av serier og vitsetegninger, underholdende og vittig, og i hovedsak adressert til et voksent publikum.

Kaunitz-Olsson, 2019

160 sider

Fransk-belgisk

Asterix, Lucky Luke og Tintin er fransk-belgiske serier som i dag er klassikere. Sjangeren preges av en blanding av søte tegninger, actionpreget handling og mye humor. Sistnevnte trekk bygger ofte på stereotypiske holdninger til enkelte land og nasjonaliteter. Tegnestilen kan man finne i den norske serien om agentene Krüger og Krogh som opererer i et detaljert tegnet Oslo anno 1960-tallet.

Krüger & Krogh

Ronald Kabíček, Bjarte Agdestein, Endre Skandfer

—

Agentene Krüger og Krogh har tatt på seg oppgaven å løse mysterier som går utenfor Politiets overvåkningstjenestes ansvarsområde. Året er 1964 og stedet er Oslo. Reklamene, bilene, gatene og husene, ja, selv hvilke filmer som vises på kino, er historisk korrekt. Plottene er spennende og gode, med en porsjon av det overnaturlige. Denne prisbelønte suksessen passer for alle fra skolealder og oppover.

Egmont, 2014
48 sider

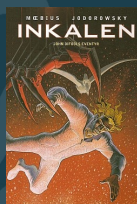

Sprint i Moskva

Tome & Janry

Lenins mumie står i fare for å bli bortført av mafiaen, og KGB trenger øyeblikkelig hjelp! Sprint er en klassisk fransk-belgisk eventyrtegneserie som har holdt det gående siden 1930-tallet. Journalistene Sprint og Kvikk drar på fantastiske reiser over hele verden sammen med Sprints ekorn, Spip, og oppfinnervennen, greven av Champignac. Nå skal de til Tahiti på ferie, men blir i siste liten «invitert» til Moskva av KGB som trenger akutt hjelp. Denne serien egner seg for større barn, ungdom og voksne.

Cemic, 1991
46 sider

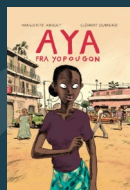

Innkalen - John Difools eventyr

Alejandro Jodorowsky,
Moebius

Privatdetektiven John Difool blir av et døende romvesen overrakt selve Inkaleen, en mystisk krystall. Han vikler seg deretter inn i et omfattende mysterium som setter hele universets sikkerhet på spill. Tempoet er skyhøyt, og det går i lynfart mellom galaksene. Serien sjonglerer med religion, filosofi, mystisisme, kjærlighet og satire i en blanding av humor og alvor. *Inkaleen* retter seg mot et voksent publikum.

Egmont, 2008
309 sider

Aya fra Yopougon

Marguerite Abouet

Serieskaperen flyttet fra Elfenbenskysten til Paris som 12-åring. For å bli godtatt i klassen fortalte hun historier fra Afrika. Dette ble kimen til tegneserien om Aya fra Elfenbenskysten. Serien forteller om en tenåringsjentes dagligliv, om skole, venninner, festing og gutter, og konflikter med foreldre. Vakre fargemottede tegninger beskriver Afrika som noe mer enn katastrofenes kontinent. Passer for ungdom og voksne.

Minuskel, 2012
351 sider

Tepper

Craig Thompson

—
Dette er en vakker selvbiografi om å bli voksen. Craig vokser opp i en amerikansk frikirke der han leter etter tilhørighet. Han tar etter hvert oppgjør med familie og kirke, møter den første store kjærligheten og opplever endelig samhörighet og varme. Kan dette vare? Tepper er en lang grafisk roman, samtidig en av de mest anerkjente og prisbelønte. Forfatteren behandler livets store spørsmål fra en tenårings ståsted. Ungdom er en selvskreven målgruppe her, samtidig vil voksne også kjenne igjen sårbarheten, usikkerheten og tvilen som preger ungdomsårene.

Egmont, 2006

592 sider

Bone : reisen fra Boneville

Jeff Smith

—
Dette er en hel serie om de tre skallede fetterne Bone. De jages fra hjembyen Boneville, fordi den ene har brukt litt for sleipe forretningstricks mot innbyggerne. Fetterne havner i et fremmed land og kommer etter hvert bort fra hverandre. Farefulle møter med forunderlige og skremmende skapninger begynner. Dette er fantasy i tegneserieform, i følge Time Magazine like gripende og spennende som Ringenes herre, men mye morsommere.

Outland, 2018

138 sider

Ti kniver i hjertet

Nora Nåsnes

—
Kan man forelske seg i jenter når man selv er jente? Tuva går i sjuende klasse og skriver dagbok. Det er mye å fundere over i brytningen mellom barnealder og ungdomstid. Følelser kan være overraskende sterke. Rundt Tuva begynner venner å forelske seg. Jentene diskuterer hvem som kan være deres type. Tuva er usikker. Hun møter Mariam og blir enda mer usikker. Dette er en varm beskrivelse av pubertet og seksualitet der aksept av egen legning står sentralt. Fortellingen vil styrke og opplyse særlig de mellom 9 og 13 år.

Aschehoug, 2020

250 sider

Formidlingstips fra Melina Edvardsen

Ren tekst appellerer ikke til alle. Men nesten alle liker bilder. Terskelen for å lese tegneserier er derfor mye lavere enn for bøker. Dette kan vi bibliotekarer utnytte!

Det viktigste vi kan gjøre er å huske på tegneserier ved all formidling. Veldig ofte kan vi supplere både utstillinger og bokprater med nettopp tegneserier. Ekstra morsomt synes jeg det er når jeg kan anbefale noe innenfor sjangre der mange ikke forventer tegneserier, som for eksempel sakprosa. Det er kommet så mye fint innenfor ulike fag som historie, geografi, politikk og naturvern. Videre er det også morsomt å foreslå tegneserier når noen spør etter fantasy, science fiction, skrekk, krim eller biografier.

Det er også spennende å invitere publikum til et verksted der oppgaven blir å lage sin egen tegneserie. Dette er særlig aktuelt for målgruppen barn og unge, men prøv gjerne kurs for voksne og.

Ellers kan man invitere til arrangement av typen bokbad eller foredrag. De fleste mennesker ser mer på bilder enn de er seg bevisst, men få har mye teori innabords om bilder og tegneseriespråket. En serieskaper kan tilføre nye interessante kunnskaper her som øker utbyttet til leseren.

Om meg:

Ungdomsbibliotekar ved Lørenskog bibliotek. Holder også foredrag om tegneserier og mye mer.

Hvorfor liker du tegneserier så godt?

Da jeg var yngre likte jeg ikke å lese. Jeg var foretrakk film og dataspill. Tegneseriene ble mitt medium og inngangen til lesning.

Har du noen tegneserierfavoritter du vil dele med oss?

Tepper av Craig Thompson starter trist med mobbing og mishandling, men etterhvert også kjærlighet. Dette er en nydelig oppvekstfortelling som passer for moden ungdom og voksne. *Bone* av Jeff Smith må også trekkes fram. Serien har masse humor og er for alle aldre, og kan med fordel foreslås til de som har likt Amuletten.

Fantasy

Tegneserier er svært godt egnet til å visualisere nye og ukjente verdener. Her kan serieskaperne virkelig bruke fantasien og boltre seg i visuelle skildringer av underlige vesener, magi, og kampen mellom det gode og det onde i spennende og fantastiske univers. Innenfor fantasy finnes nå en mengde bestselgere. Dessuten finnes det mye barnevennlig innenfor sjangeren.

Nordlys - Reisen til Jotundalen

Malin Falch

—

Sonja Solberg lever et vanlig liv på et vanlig sted inntil hun får besøk av en gutt fra en annen verden. Handlingen blir brått til en fantasyfortelling med ingredienser fra både fortid og nåtid. Sammen reiser Sonja og gutten på nordlyset og kommer til et Norge som er både vakkert, magisk og berusende. Malin Falch fra Trondheim har gjort stor suksess med denne tegneserien. Den sikter seg spesielt inn på aldersgruppen 9 – 12 år.

Egmont Kids Media, 2018

168 sider

Inntrenger

Sigbjørn Lilleeng, Jon Bing, Tor Åge Bringsværd

—
Hvem av oss er den drepte? er tittelen på Bing og Bringsværd's klassiske science fic-

tion-roman fra 1978. Sigbjørn Lilleeng har omskapt boka til tegneserie. Besetningen på romskipet Marco Polo våkner opp til nyheten om at én av dem er byttet ut med en replika. Men hvem?

Romskip, maskinell tåke, sex og groteske mordgåter er noen av ingrediensene. Fortellingen har tålt tidens tann. Tegneserien gjør B & B-universet kjent og attraktivt for dagens lesere, og spesielt ungdom i alderen 12 – 16 år vil kunne glede seg over denne.

Ena, 2021
150 sider

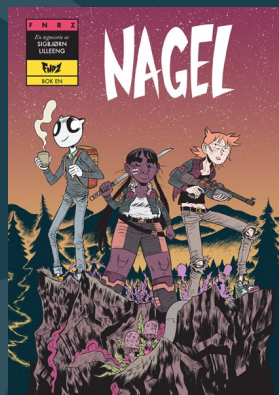
Hellboy

Mike Mignola

—
Hellboy feiret 25-årsjubileum i 2019 og eksisterer i beste velgående. Her går det i urgamle drager, sjøheks, demoner fra

helvete, og utallige mytiske monstre. Blanding av klassisk dyster mytologi og Lovecraft-ingredienser understrekes av den mørkskyggede tegnestilen. De eksentriske hovedpersonene og deres hjelpere krydrer det hele ytterligere. Serien passer for de som har lyst til å oppleve et av verdens mest ikoniske tegneserieunivers, og for de som liker lange serier.

Dark Horse, 1997 -

Nagel

Sigbjørn Lilleeng

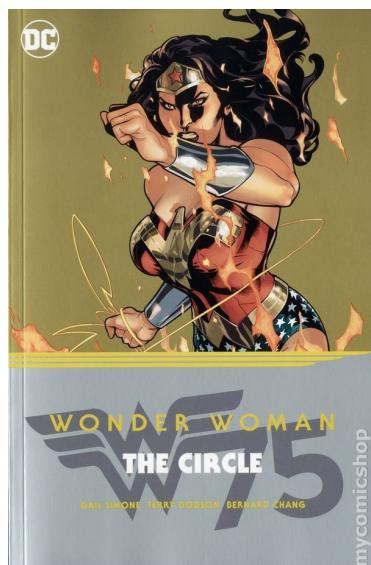
—
I byen Nordheim har menneskenes rovdrift på naturen skapt problemer. Storpolitikk og tilfeldigheter fører 3 ungdommer, heltene i fortellingen, ut på en farlig reise. Historien er breiddfull av ulike virkemidler med tråder til norrøn mytologi og norske folkeeventyr, kombinert med tema som samfunnskritikk og mobbing. I tillegg kommer en blanding av spenning, skrekk og humor. Målgruppen, ungdom fra 13 til 16 år, kan glede seg til denne og påfølgende bind.

Jippi, 2018
116 sider

Superhelter

Superheltebegrepet er relativt nytt, men helter kjenner vi både fra folkeeventyr og mytologi. Til alle tider har mennesker dyrket fortellinger om enkeltindivider som er sterke nok til å vinne kampene mot en farlig overmakt. Tidligere var utvalget av superhelter relativt smalt - det besto stort sett av unge hvite menn. I dag er det heldigvis et større mangfold av superhelter, både når det gjelder kjønn, etnisitet og alder.

Wonder Woman : The Circle

Gail Simone, Terry Dodson, Bernard Chang

—

Kvinnelige superhelter er fortsatt mangelvare, men her er en. Hjemme igjen etter oppdrag oppdager Wonder Woman at noen har tatt seg til rette på hennes kjære øyparadis Themyscira. Kaptein Naz med bande har angrepet øysamfunnet. Wonder Woman har ingen allierte bortsett fra en gruppe aper. I tillegg kommer mystiske omstendigheter rundt hennes egen fødsel til overflaten. Gail Simone tar her superkvinnen til nye høyder, godt hjulpet av illustratørene Terry og Rachel Dodson.

DC Comics, 2009
160 sider

The Urban Legend (1): en ekte superhelt blir til

Josef Tzegai Yohannes

Malcolm T. Madiba er superhelten i byen Capital City. Han er lærer, av afrikansk opprinnelse, jobber ved en videregående skole, og er god i kampsport. I byen utvikler gatekriminaliteten seg og det er behov for heltetekrefter. Madiba tar utfordringen. Denne serien er skapt av norsk-eritreiske Josef Tzegai Yohannes, selv lærer og oppvokst på Linderud i Oslo. Yohannes har, både i Norge og i Afrika, sett behovet for helter med en annen etnisitet enn en vestlig. Denne serien er et flott svar på dette behovet.

Gyldendal, 2014
255 sider

Watching the Watchmen

Dave Gibbons, Mike Essl,
Chip Kidd

– Dette er den eneste tegneserien som har kommet på Times liste over de 100 beste engelskspråklige romanene fra 1923 til i dag. Watchmen foregår i et alternativt USA i 1985 der superhelter eksisterer, og landet beveger seg stadig nærmere en kjernefysisk krig med Sovjetunionen. Watchmen portretterer superhelter som virkelige mennesker, som sliter med nevroses og fiaskoer og som – med ett unntak – totalt mangler nettopp superkrefter. Dette er en tegneserie for de kresne.

Titan, 2008
272 sider

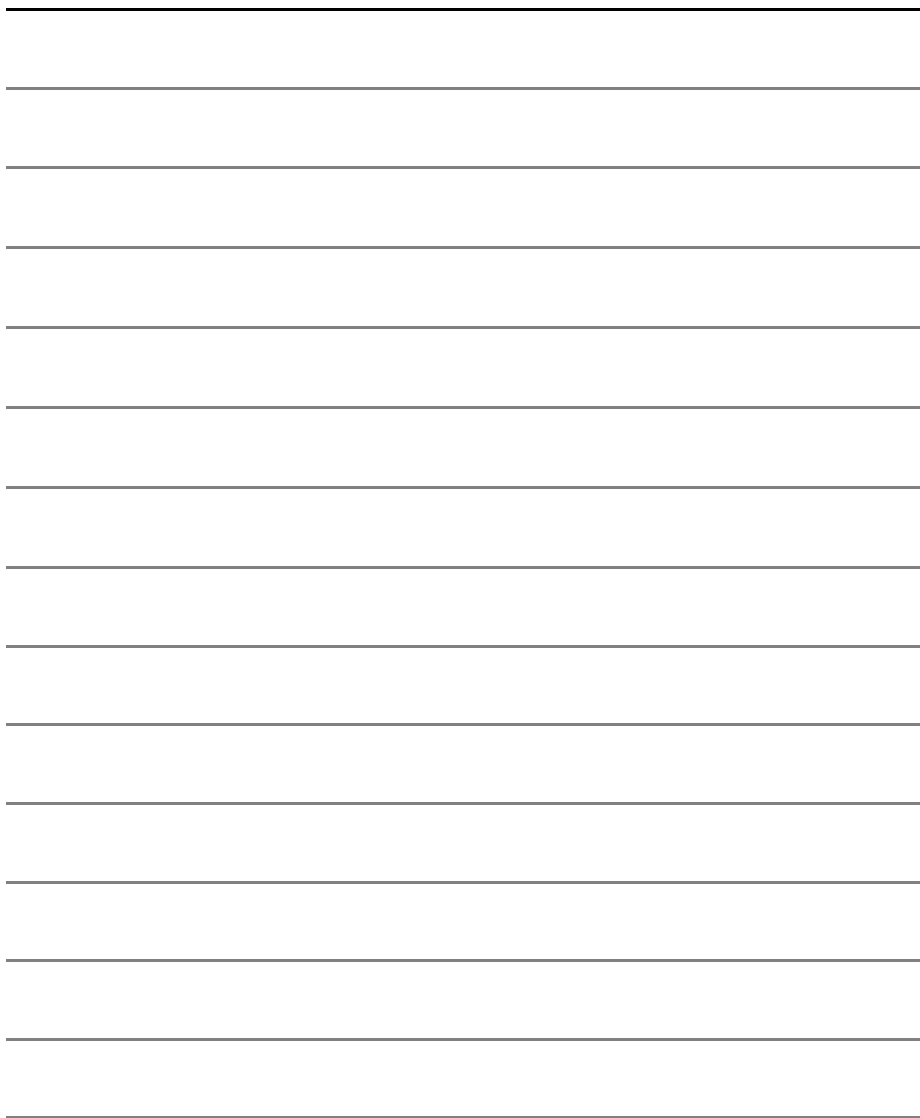
Invincible

Robert Kirkman, Ryan Ottley

– Mark Grayson er som tenåringer flest. Han går på high school, har en kjedelig jobb på si, liker tegnefilmer på TV og drømmer om jenter. Det som skiller ham fra andre tenåringer, er at faren er en ekte superhelt, faktisk verdens største superhelt! Nå ser det ut til at Mark har arvet superegenskapene. Det kjennes ganske kult til å begynne med, men det viser seg også å være ganske vanskelig. Dette er første bind av en evergreenserie velegnet for ungdom.

Image Comics, 2008
352 sider

[illegible]

Sjangerskolen

Se våre kurs på bibliotekutvikling.no